

ANKARA ÜNİVERSİTESİ

SPORDA PERFORMANS ANALİZİ UYGULAMA VE ARAŞTIRMA MERKEZİ (ASPAM) ETİK KURUL YÖNERGESİ

BİRİNCİ BÖLÜM

Amaç, Kapsam, Dayanak ve Tanımlar

Amaç

Madde 1- Bu yönergenin amacı; egzersiz, hareket, beden eğitimi ve spor bilimleri alanında Üniversite bünyesinde veya dışında yapılacak her türlü bilimsel araştırma, yayın, eğitim-öğretim, hizmet vb. etkinliklerde, toplum ve paydaşlarla ilişkilerde etik ilkelere uyulmasını sağlamak, etik ihlal iddialarını değerlendirmek, mevcut ilke ve kurallar çerçevesinde görüş bildirmek, gerektiğinde yeni ilke ve kurallar oluşturmak ve bu amaçlar doğrultusunda çalışmak maksadıyla oluşturulan Etik Kurulunun yapısını, görevlerini ve çalışma usullerini düzenlemektir.

Kapsam

Madde 2- Bu Yönerge;

- (1) Spor bilimleri ile ilgili yapılacak olan bilimsel araştırmaların tasarımı, yürütülmesi, kayıtlarının tutulması, rapor edilmesi, geçerliliği ve diğer hususlarda bilimsel ve etik standartların sağlanması ve gönüllülerin sınırlılıklarının tanımlanması ve haklarının korunması,
- (2) Spor bilimleri ile ilgili hak veya etik ihlal iddialarının incelenmesi; inceleme kapsamında gerektiğinde bilirkişi veya uzman görüşü alınması, ilgili kişi ve kurumlarla yazışmalar yapılması, bilgi istenilmesi ve inceleme kapsamında gerekli diğer işlemlerin yapılması,
- (3) Merkezin dâhil olduğu tüm araştırma ve uygulama faaliyetleri öncesinde ilgili kurum ve kuruluşlardan izin almadan önce hazırlanan başvuru formlarının ve kurum/kuruluşlardan alınan izin formlarının değerlendirilmesi,
- (4) Akademik, araştırma ve yayın etiği konularında muhtemel etik dışı girişimleri önlemek için, ilgili birim veya kurum/kuruluşlar ile iş birliği yaparak eğitim faaliyetlerinin düzenlenmesi,
- (5) Öncelik Fakülte de olmak koşuluyla spor bilimleri alanlarında yapılacak olan tez çalışmalarının, bilimsel araştırmaların, yayınların, eğitim-öğretim ve topluma hizmet uygulamaları gibi etkinliklerin ve antrenör eğitimi yönetmeliği çerçevesinde gerçekleştirilecek spor bilimlerine yönelik her türlü bilimsel çalışma ile hakem/yönetici/izleyici vb. eğitimine yönelik bilimsel çalışmaların etik ilkelere uygunluğu açısından değerlendirilmesi ve uygunluğu ile ilgili karar verilmesi,
- (6) Gerek görüldüğü takdirde Üniversitenin diğer etik kurullarından görüş istenmesi ile ilgili tüm konuları kapsar.

Dayanak

Madde 3- Bu Yönerge, 2547 sayılı Kanununun 14. 42. ve 65. maddelerine dayanılarak hazırlanmıştır.

Tanımlar

Madde 4- Bu Yönergede adı geçen;

- (1) **Danışman:** Bir araştırmanın bilimsel sorumluluğunda payı olan ve araştırmanın yürütülmesinde görev alan öğretim elemanını,
- (2) **Etik Kurul:** Ankara Üniversitesi Sporda Performans Analizi Uygulama ve Araştırma Merkezi Etik Kurulunu,
- (3) **Sekretarya:** Etik kurul sekreterini,
- (4) **Fakülte:** Ankara Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesini,
- (5) **Gönüllü:** Kendisinin ve/veya yasal temsilcisinin izni alınmış olmak şartıyla araştırmada katılımcı olarak bulunan kişileri,
- (6) **Koordinatör:** Çok merkezli yürütülen araştırmalarda birden fazla sorumlu araştırmacı olması durumunda koordinasyonun sağlanmasından sorumlu araştırmacıyı,
- (7) **Merkez:** Ankara Üniversitesi Sporda Performans Analizi Uygulama ve Araştırma Merkezini (ASPAM),
- (8) **Paydaşlar:** Üniversitenin görevleri ve faaliyetleri bakımından kurumla bağlantıda bulunan gerçek ve tüzel kişileri,
- (9) **Raportör:** Ankara Üniversitesi Sporda Performans Analizi Uygulama ve Araştırma Merkezi Etik Kurulu Raportörünü,
- (10) **Rektör:** Ankara Üniversitesi Rektörünü,
- (11) **Senato:** Ankara Üniversitesi Senatosunu,
- (12) **Sorumlu Araştırmacı:** Başvurusu yapılan araştırmanın etik, bilimsel, teknik, idari, mali ve hukuki her türlü sorumluluğunu taşıyan araştırmacıyı,
- (13) **Üniversite:** Ankara Üniversitesini,
- (14) **Yönetim Kurulu:** Ankara Üniversitesi Sporda Performans Analizi Uygulama ve Araştırma Merkezi Yönetim Kurulunu ifade eder.

İKİNCİ BÖLÜM

Etik Kurulun Yapısı ve Görevleri

Etik Kurulun Yapısı

Madde 5-

(1) Etik Kurul, ASPAM Yönetim Kurulunun önerisi ile Rektör tarafından görevlendirilen, bilimsel araştırma ve yayın etiği ile ilgisi olan ve tercihen bu konularda çalışmalar yapmış profesör unvana sahip, en az altısı (6) Fakülteden olmak üzere toplam on bir (11) öğretim üyesinden oluşur. Rektör, Etik kurula içerisinde bir kurul üyesini başkan olarak belirleyerek görevlendirir. Başkan kurul içerisinde bir başkan yardımcısı seçer.

(2) Yeterli sayıda profesör unvanına sahip öğretim üyesinin bulunmaması durumunda diğer öğretim üyeleri de etik kurula dâhil edilebilir.

(3) Etik Kurul üyelerinin görev süresi iki (2) yıldır. Görev süresi biten üye yeniden görevlendirilebilir.

(4) Haklarında disiplin cezası, etik ihlal veya etik özensizlik kararı verilmiş öğretim üyeleri Etik Kurul üyesi olamaz.

(5) Etik Kurul üyeliğinin sonlanması Rektör onayının ilgiliye tebliği ile yürürlüğe girer. Etik Kurul üyeliğinden çekilen veya üyeliği düşen üyenin yerine Yönetim Kurulunun önerisiyle Rektör tarafından, yerine atandığı üyenin kalan görev süresini tamamlamak üzere yeni bir üye görevlendirilir.

(6) Başvurulan dosyaların Etik Kurul başkanına yönlendirilmesi Sekretarya tarafından yapılır. Üyelerin çalışma alanları hakkında verdikleri anahtar kelimeler dikkate alınarak, Etik kurula gelen dosya, başkan tarafından belirlenen iki raportöre merkez tarafından iletilir.

(7) Başvuruların teslim alınması, araştırmacıların bilgilendirilmesi, belgelerin arşivlenmesi, gerekli yazışmaların yapılması, başvuru formlarının düzenlenmesi, toplantıların organize edilmesi ve benzeri görevler Etik Kurul Başkanlığı bilgi ve önerileri doğrultusunda Merkez tarafından yürütülür.

(8) Etik Kurul ayda en az bir (1) kez, üye tam sayısının salt çoğunluğu ile toplanır. Toplantı günü, saati ve gündemi, etik kurul başkanı tarafından belirlenir. Toplantı sırasında üyelere ek gündem de verilebilir. Etik kurul başkanı gerekli hallerde kurulu yine üye tam sayısının salt çoğunluğu ile olağanüstü toplantıya çağırabilir.

Etik Kurul Üyeliğini Sona Erdiren Haller

Madde 6 – Ölüm, istifa, emeklilik vb. doğal nedenlerin dışında, aşağıdaki hallerin gerçekleşmesi durumunda üyenin kurul üyeliği sona erer:

(1) Bir takvim yılı içinde, izinsiz veya mazeretsiz olarak üst üste üç toplantıya katılmaması,

(2) Adli ve/veya idari soruşturma neticesinde Etik davranış ilkelerine aykırı davrandığı tespit edilen üyenin kurul üyeliğinin üniversite yönetim kurulu kararı ile sonlandırılması,

- (3) Görev süresinin tamamlanması,
- (4) Üniversiteden ayrılması,
- (5) Yasal bir nedenle (altı ay ve daha fazla Yurt dışında bulunması, raporlu olması vb.) altı aydan fazla kurul toplantılarına katılmaması, durumudur.
- (6) Kurul üyeliğini sona erdirici bir nedenle üyeliğin sona ermesi durumunda, ASPAM yönetim kurulu ilk toplantısında yeni bir üye seçer. Yeni seçilen üye, yerine seçildiği üyenin kalan süresini tamamlar.
- (7) Kurul üyeliğinden çekilme ve üyeliğin düşmesi rektör onayının ilgiliye tebliği ile yürürlüğe girer.”

Etik Kurulun Görevleri

Madde 7- Ankara Üniversitesi Sporda Performans Analizi Uygulama ve Araştırma Merkezi Etik Kurulunun görevleri şunlardır:

- (1) Spor bilimleri ile ilgili yapılacak olan bilimsel araştırmaların tasarımı, bütçesi, yöntemi, yürütülmesi, kayıtların tutulması, rapor edilmesi, geçerliliği ve diğer hususlarda bilimsel ve etik standartların sağlanmasını sağlamak ve araştırma öncesinde istenen belgelere karar vermek,
- (2) Araştırmaya dâhil edilen gönüllülerin haklarının ve güvenliğinin korunmasını sağlamak,
- (3) Merkezin dâhil olduğu tüm araştırma ve uygulama faaliyetleri öncesinde ilgili kurum ve kuruluşlardan izin almadan önce hazırlanan başvuru formlarını ve kurum/kuruluşlardan alınan izin formlarını değerlendirmek,
- (4) Akademik, araştırma ve yayın etiği konularında muhtemel etik dışı eylemleri ortadan kaldırmak için, ilgili birim veya kurum/kuruluşlar ile iş birliği yaparak eğitici faaliyetler düzenlenmesini sağlamak,
- (5) Öncelik Fakültede olmak koşuluyla spor bilimleri alanlarında yapılacak olan tez çalışmalarını, bilimsel araştırmaları, yayınları, eğitim-öğretim ve topluma hizmet uygulamaları gibi etkinlikler spor bilimlerine yönelik her türlü bilimsel çalışmalar ile sporcu/antrenör/hakem/yönetici/izleyici vb. eğitimine yönelik bilimsel çalışmaları etik ilkelere uygunluğu açısından değerlendirmek, uygunluğu ile ilgili karar vermek,
- (6) Gerek görüldüğü takdirde Üniversitenin diğer etik kurullarından görüş istemek,

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Etik Kurulun Çalışma Usul ve Esasları

Etik Kurulun Çalışma Usul ve Esasları

Madde 8- Etik Kurul çalışma usul ve esaslarında dikkate alınacak noktalar şu şekildedir:

- (1) Başvurular Ankara Üniversitesi Sporda Performans Analizi Uygulama ve Araştırma Merkezine, Merkezin resmi internet sayfasında belirtilen evraklar tamamlanarak; elektronik imzalı olarak elektronik başvuru sisteminden, Merkezin resmi internet sayfasında belirttiği e-

posta adresinden veya başvurunun Etik Kurul başvurusu olduğu belirtilerek "gizli" ibaresiyle elden/e posta yoluyla yapılır.

(2) Üyelerin çalışma alanları hakkında verdikleri anahtar kelimeler dikkate alınarak, Etik kurula gelen dosya, başkan tarafından belirlenen iki raportöre sekreteryaya tarafından iletilir. Her bir rapor için raportörün süresi en fazla 20 gündür. Raportör üye incelemesini belirlenen süre içerisinde tamamlayarak görüşlerini Etik Kurul'a sunar ve ilk toplantıda gündeme alınır.

(3) Etik Kurul, başkanının çağrısı üzerine gündemini görüşmek üzere en az ayda bir defa ve üye tam sayısının salt çoğunluğu ile toplanır. Gerekğinde başkanının çağrısı üzerine olağanüstü toplantılar yapılabilir.

(4) Etik Kurul, gerektiğinde, konu ile ilgili başka uzmanları da, görüşlerine başvurmak üzere toplantılarına davet edebilir ya da uzmanlardan oluşan bir alt kurul oluşturabilir. Bu uzmanlar, alt kurullar ya da uzman etik kurullar Etik Kurul tarafından kendilerine havale edilen dosya üzerindeki çalışmalarını belirlenen süre içinde tamamlayarak hazırladıkları görüşü Etik Kurul'da görüşülmek üzere başkanlığa sunarlar. Toplantıya davet ve alt kurul oluşturma yetkisi Etik Kurul'a aittir.

(5) İki raportör tarafından yapılan inceleme toplantıda kurul üyelerine sunulur. Toplantıya katılan Etik Kurul üyelerinin salt çoğunluğu ile karar alınır. Oylarda eşitlik olması durumunda kurul başkanının görüşü yönünde karar alınır. Üyeler çekimser oy kullanamaz, reddettikleri kararlar için gerekçe bildirirler.

(6) Etik Kurul'da kendisi ile ilgili dosya görüşülmesi durumunda, ilgili üye oturum salonunda bulunmaz, oylamaya katılmaz.

(7) Belirli bir dosyanın etik açıdan incelenmesiyle görevli raportör gerekçelerini yazılı olarak Kurula bildirmek suretiyle bu görevden çekilebilir.

(8) Etik Kurul gerekli gördüğü durumlarda ilgili kişileri toplantıda dinlemek üzere davet edebilir. Kişilerin bu daveti kabul etmesi durumunda yapılan oturumda yalnız davetlilere yönelik sorular sorulur. Kurul üyeleri edinilen bilgiler üzerindeki yorumlarını ve tartışmasını davetlilerin toplantıdan ayrılmasından sonra yapar.

(9) Etik Kurul'a katılan her yeni üyeye kurul tarafından eğitim düzenlenebilir. Yeni kurul üyelerinin ilk raportörlük görevlerinde deneyimli bir üye kendilerine danışman olarak eşlik edebilir.

(10) Etik Kurul, gönderilmiş tüm belgeler ve dosyalar ile inceleme ve değerlendirme sürecindeki tüm yazışmaların birer örneğini, ilgili yönetmeliklerin öngördüğü sürece saklar.

(11) Etik Kurul, başvuru değerlendirme sürecinde şu hususlara dikkat eder:

(a) Etik Kurul, başvuru formunda sunulması gereken bilgi ve belgelerin eksiksiz olduğundan emin olmalıdır. Her başvuru hakkında "**uygundur**", "**düzetme gerekir**" ya da "**uygun değildir**" olarak karar verir. Uygun bulunmayan araştırmaların gerekçeleri detaylı şekilde belirtilir. Etik Kurul uygun bulduğu araştırmalar için kararına, zorlayıcı olmayan bir tavsiye de ekleyebilir.

(b) Tüm üyeler, değerlendirme raporu hazırlarken Etik Kurul tarafından oluşturulan "Başvuru Değerlendirme Formu"nu doldurur. Değerlendirmelerini "Başvuru Değerlendirme Formu" ve kurula tebliğ edilen evraklar üzerinden yürütür.

(c) Düzeltmesi veya eksikliklerinin tamamlanması gereken başvurular araştırmacılar tarafından düzeltilerek yeniden sekreteryaya verilir ve Etik Kurul tarafından yapılan ilk toplantıda yeniden değerlendirmeye alınır.

(d) Lisans ve lisansüstü tezlerde, Etik Kurul tarafından incelenmesi istenilen başvuruların sorumlu araştırmacının mensubu olduğu anabilim/bilim dalı Başkanlığının onayı da Etik Kurula iletilir.

(e) Etik Kurul gerekirse, başvuruları bilimsel açıdan değerlendirmek üzere uzmanlara/bilirkişilere gönderebilir. Uzmanlar, Etik Kurul tarafından kendilerine havale edilen dosya üzerindeki çalışmalarını belirlenen süre içinde tamamlayarak hazırladıkları görüşü Etik Kurulun istemine uygun biçimde sunarlar. Gerek duyulduğunda uzmanlara ek süre tanınabilir.

(f) Aşağıdaki kişiler bu düzenleme kapsamında yapılan incelemelerde bilirkişi veya uzman olarak görevlendirilemez:

(f1) İlgilinin lisansüstü tez danışmanları ve doçentlik jürilerinde görev almış öğretim üyeleri,

(f2) İlgilinin kendi üniversitesinde görev yapan öğretim üyeleri,

(f3) İlgilinin eşi ve üçüncü dereceye kadar (üçüncü derece dâhil) kan veya sıhri hısımları,

(f4) İlgili ile aralarında husumet bulunan kişiler,

(9) Etik Kurul değerlendirmelerini hukuk-etik çerçevesinde yapar. İnceleme ölçütleri; yürürlükteki mevzuat, Üniversitenin Temel Etik İlke ve Değerleri, uluslararası sözleşme, ulusal ve uluslararası bildirgeler ve evrensel-yerleşik etik ilke ve kurallara dayanır. Ulusal veya uluslararası metinlerde yer almayan bir etik sorunla karşılaşıldığında, Etik Kurul bunu bir ilke veya kurala bağlayabilir.

(11) .Etik Kurul, başvurularla ilgili süreçleri aşağıda belirtilen şekillerde takip edebilir:

(a) Etik Kurul tarafından uygun bulunan araştırma protokolü/planı hakkında gerekli görüldüğünde gelişme raporu istenebilir. Bu raporların hazırlanmasından ve Etik Kurula ulaştırılmasından, sorumlu araştırmacı sorumludur.

(b) Etik Kurul, bu raporları inceleyerek söz konusu araştırmanın orijinal araştırma önerisine uygun olarak yürütölüp yürütölmediğini inceler. Gerekirse, araştırmanın uygulanmasını gözlemeye karar verebilir;

(c) Etik Kurul, incelemeler sonucunda etik kurallara uymadığı anlaşılan araştırmaların durdurulmasına karar verebilir.

(12) Araştırma ile ilgili kayıtların tamamı araştırmacı tarafından düzenli olarak tutulur. Araştırmanın tamamlanmasından sonra 2547 sayılı Yükseköğretim Öğretim Kanunu ve Yükseköğretim Kurulu Genel Kurulu kararları, Sağlık Bakanlığı'nın Resmî Gazetede yayınlanan Klinik Araştırmalar Hakkında Yönetmelikleri ve yapılan düzenlemeler, Sağlık Bakanlığı İlaç ve Eczacılık Genel Müdürlüğü sitesinde bulunan güncel İyi Klinik Uygulamaları

Kılavuzu ve İyi Laboratuvar Uygulamaları Kılavuzu, Helsinki Bildirgesi ile belirlenen süre boyunca saklanır.

(13) Etik Kurul kararı etik kurul başkanı tarafından raportörlerin atanmasının yapıldığı gündenden itibaren yapılan ilk toplantıda, gündeme alınıp karara bağlanır ve toplantıya katılan tüm kurul üyeleri tarafından imzalanarak başvuru sahibine (sorumlu araştırmacıya) veya koordinatöre yazılı olarak tebliğ edilir.

(14) Etik Kurula değerlendirilmesi için gönderilen tüm bilgi ve belgeler ile başvuru yapan kişilerin bilgileri gizli tutulur. Belgeler ancak hukuken yetkili kişilerin veya mercilerin talebi halinde yetkili kişilere sunulur.

(15) Etik Kurul onayı alındıktan sonraki süreçte Etik Kurulun haberdar edilmesi gereken haller vardır:

(a) Araştırmanın herhangi bir sebep ile sorumlu araştırmacı tarafından devri durumunda, etik kurula bilgi verilir. Kurul, uygun görürse devir için onay verir. Araştırmanın devri durumunda, veri ve/veya belgelerin tümünün saklanması yeni sorumlu araştırmacı sorumludur.

(b) Etik Kurul onayı alındıktan sonra araştırmalarda yapılan herhangi bir değişikliğin Etik Kurula bildirilmesi gerekir.

(c) Araştırmacılardan biri veya birkaçı araştırmadan ayrılırsa veya yeni araştırmacılar çalışmaya dâhil olursa ayrılan/yeni katılan kişi/kişilerin yazılı imzalı onaylarının Etik Kurula bildirilmesi gereklidir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Çeşitli ve Diğer Hükümler

Madde 9- Bu Yönergede hüküm bulunmayan hallerde 2547 sayılı Kanun ile Senato kararları ve ilgili mevzuat hükümleri uygulanır.

Yürürlük

Madde 10- Bu Yönerge yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

Madde 11- Bu Yönerge hükümlerini Ankara Üniversitesi Rektörü yürütür.